

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ КРЕДИТНИХ СПІЛОК

УДК 336.732

Кузенко І. А., студентка 4 курсу
фінансового факультету
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

У розвиненому суспільстві найбільш активного розвитку набуває сегмент сфери послуг, пов'язаний з фінансово-кредитним обслуговуванням. Одним із учасників ринку фінансових послуг є кредитні спілки, які в Україні завжди були формою самоорганізації громади.

В науковому середовищі проблеми розвитку кредитної кооперації є недостатньо вивченими. Деякі аспекти частково вивчені в працях таких учених як: Сидоренко О. М. [1], Терещенко Г. М. [2], Федорець М. С. [3], Хоменко О. О. [4] та ін. Однак певні аспекти залишаються недостатньо вирішеними і потребують подальшого дослідження.

Метою роботи є визначення тенденцій розвитку кредитних спілок в Україні та світі.

Відповідно до [6], кредитна спілка – це неприбуткова громадська організація, що діє на кооперативних засадах з метою соціального захисту своїх членів шляхом здійснення взаємокредитування за рахунок їх акумульованих заощаджень. Неприбутковість кредитної спілки полягає в тому, що вся її діяльність спрямована не на отримання прибутку, а на надання кредитних та ощадних послуг своїм членам.

Щодо основних показників розвитку кредитних спілок у світі (рис. 1 – побудовано автором за даними [7]), то станом на 01.01.2015 рік кількість кредитних спілок у світі становила 57480, обсяг їх кредитного портфеля дорівнював 1202039 млн дол. США. Відношення кількості членів спілок до економічно активного населення віком від 15 до 64 років (показник проникнення) становило 8,2%, а найбільшим проникненням характеризувалися країни Північної Америки, де відповідний показник дорівнював 47,2 %. На другому місці за показником проникнення в світі знаходилися країни Карибського Басейну. Не зважаючи на те, що найбільшою кількістю кредитних спілок відзначався Тихоокеанський

Регіон, кількість членів спілок серед населення була незначною (див. рис. 1).

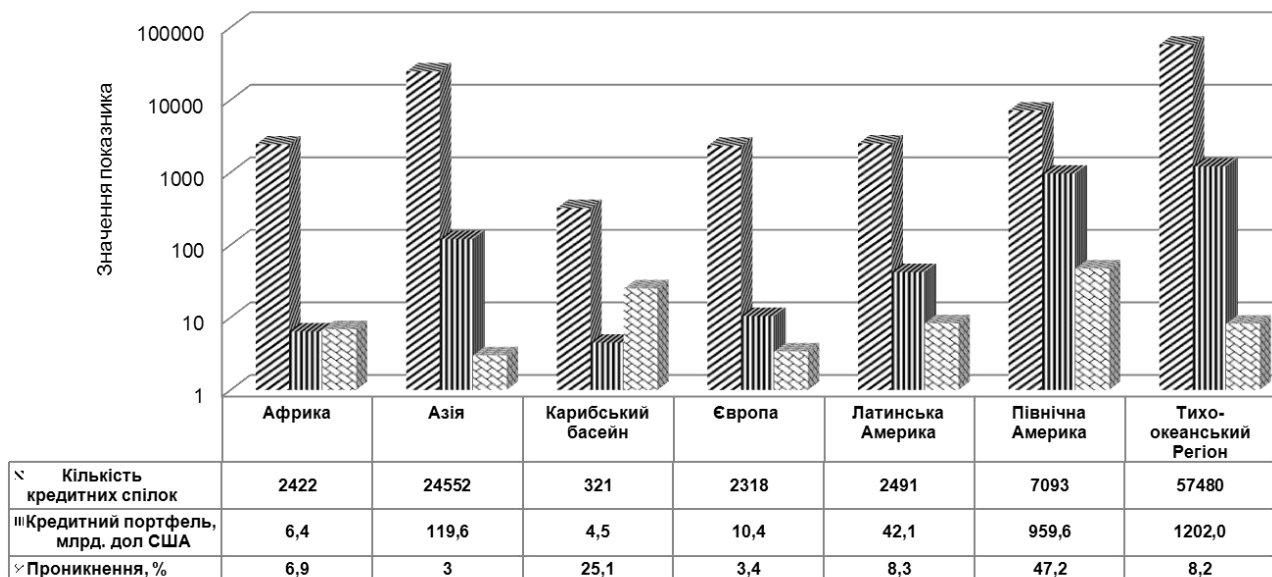

Рис. 1. Показники розвитку кредитних спілок станом на 01.01.2015 р.

Отже найбільший кредитний портфель міститься у Тихоокеанському регіоні та Північній Америці, а найменший – у Карибському Басейні та Африці. Найгірша ситуація за показником проникнення просліджується у Європі та Азії.

Динаміку окремих показників розвитку кредитних спілок України подано в табл. 1 та на рис. 2 (розроблено автором за даними [8]).

Таблиця 1

Показники діяльності кредитних спілок України

Показник	Значення за роками, млн. грн.				
	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Кількість зареєстрованих кредитних спілок, одиниць	601	614	628	589	589
Кредити, надані членам КС	2281,9	2581,9	2621,7	2321,7	1924,9
Капітал	958,8	1171,6	1169,2	1271,5	1009,7

Як видно з даних, поданих в табл. 1, станом на 30.09.2015 р. у Державному реєстрі фінансових установ налічувалось 720 кредитних установ, серед яких 589 – кредитні спілки [8]. За територіальною ознакою найбільша кількість кредитних установ зареєстрована в м. Київ та

Київській, Харківській та Дніпропетровській областях. Лідерами за розмірами активів є Київська, Харківська, Львівська та Херсонська області. У Донецькій та Луганській областях кредитні спілки змушені були згорнути свою діяльність та зупинили подання звітності.

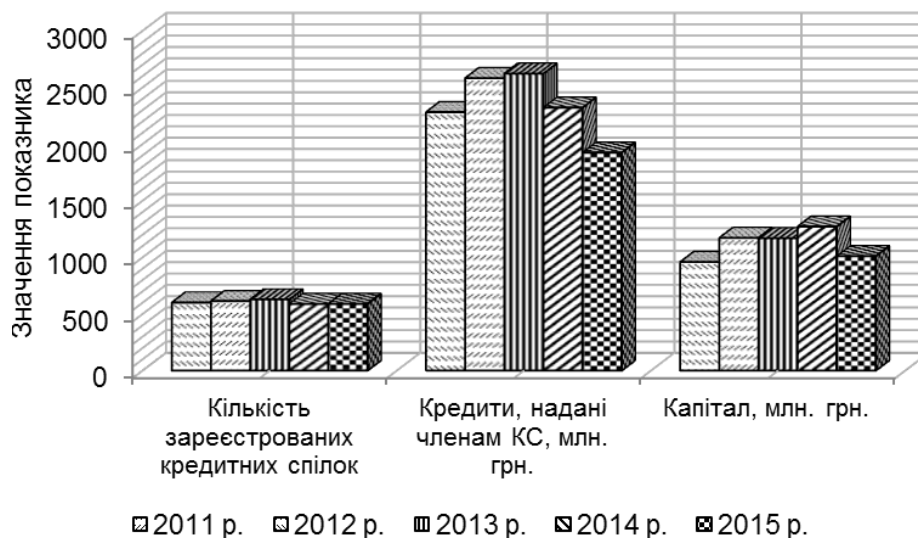

Рис. 2. Динаміка показників діяльності кредитних спілок України

За даними рис. 2 можна зробити висновок про погіршення показників функціонування аналізованих кредитних спілок. Так, не зважаючи на збільшення кількості кредитних спілок впродовж 2011–2013 рр., з 2014 р. динаміка означеного показника характеризувалися негативною тенденцією. Обсяг кредитів, наданих членам кредитних спілок, зменшувався у 2015 та 2014 рр. відносно передніх років. Обсяг капіталу кредитних спілок також характеризується негативною динамікою (1009,7 млн. грн.. у 2015 р. проти 1271,5 млн. грн. у 2014 р. – див. табл. 1).

Членами Національної асоціації кредитних спілок України (НАКСУ) станом на кінець 1 кварталу 2015 р. є 139 кредитних спілок. В цілому за даними [9] діяльність кредитних спілок – членів НАКСУ за результатами 2015 року має оцінку «добре». Окремі показники результатів діяльності кредитних спілок – членів НАКСУ подані у табл. 2 (розроблено автором за даними [9]).

Таблиця 2

Рейтингові показники кредитних спілок – членів НАКСУ

Показник	Рекомендоване значення	Значення за роками, %		Бал
		2014 р.	2015 р.	
Балансовий прибуток до активів	≥ 0	-3,3	-1,5	-10
Резерви до активів	$\geq 11\%$	31,1	34,9	10
Власний капітал до активів	$\geq 10\%$	18,2	21,2	10

Як видно з табл. 2, позитивною динамікою та відповідністю рекомендованим значенням характеризуються показники співвідношення резервів і активів та власного капіталу і активів. Проте, за показником відношення балансового прибутку до активів, діяльність кредитних спілок можна визнати неефективною.

Тож, дослідивши тенденції розвитку кредитних спілок у світі та в Україні, встановлено, що кредитні спілки поступово займають належне місце в економіці країн. Вони необхідні перш за все малозабезпеченим громадянам, приватним підприємцям та фермерським господарствам. Проте несприятливий регуляторний клімат призводить до збитковості діяльності кредитних спілок та нівелює їх роль як потенційної точки економічного зростання економіки України.

Література

1. Сидоренко О. М. Місце та роль кредитних спілок на фінансовому ринку України / О. М. Сидоренко, О. В. Леонова // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 1 (10). – С. 172–174.
2. Терещенко Г. М. Перспективи розвитку кредитних спілок в Україні / Г. М. Терещенко // Фінанси України. – 2009. - № 5. – С. 87-94.
3. Федорець М. С. Проблеми функціонування кредитних спілок у фінансово-кредитній системі України [Електронний ресурс] / М. С. Федорець. – Режим доступу : <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/v2i3/197.pdf>.

4. Хоменко О. О. Кредитні спілки – важлива складова економіки України / О. О. Хоменко // Економіка. Фінанси. Право. – 2007. - № 5. – С. 23–27.

5. Хомутенко В. П. Фінансові ресурси кредитних спілок України та джерела їх формування / В. П. Хомутенко, О. Г. Волкова // Фінанси України. – 2008. – № 10. – С. 61-71.

6. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Кредитна_спілка.

7. Статистична інформація по показниках кредитних спілок світу [Електронний ресурс] // Бюлетень кредитних спілок України. – № 3(61). – С. 5–8. – Режим доступу : <http://www.unascu.org.ua/bulletin/61.pdf>.

8. Підсумки діяльності кредитних спілок [Електронний ресурс] // Бюлетень кредитних спілок України. – № 3(60). – С. 21–22. – Режим доступу : <http://www.unascu.org.ua/bulletin/60.pdf>.

9. Підсумки діяльності кредитних спілок [Електронний ресурс] // Бюлетень кредитних спілок України. – № 3(60). – С. 26. – Режим доступу : <http://www.unascu.org.ua/bulletin/60.pdf>.

Науковий керівник

к.е.н., доц. І. Б. Медведєва

Опубліковано в авторській редакції